

MEĐUNARODNI **13. SIMPOZIJ**

**ODRŽIVI RAZVOJ I
DIGITALNA TRANSFORMACIJA**

UTJECAJ UMJETNE INTELIGENCIJE NA POVEĆANJE KVALITETA I OPSEGA REVIZIJE

Prof.dr.sc. Vinko Belak

1. Definiranje problema?

Revidirani MRevS-ovi i pojačana vanjska kontrola revizije povećavaju zahtjeve koji se u reviziji moraju ispuniti.

Od povećanih zahtjeva najviše se ističu:

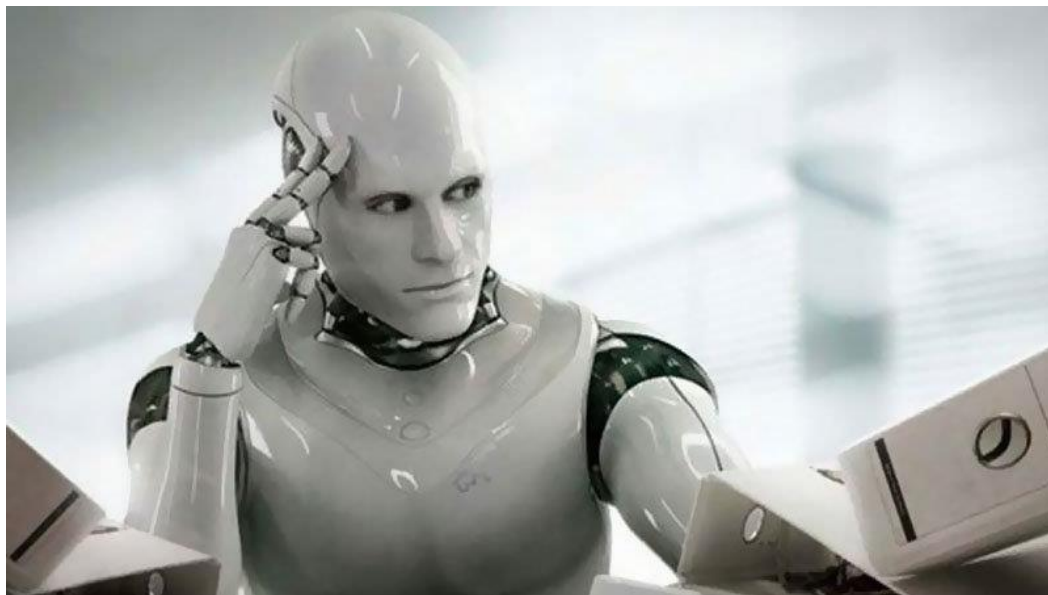
- obaveza revizora da steknu razumno uvjerenje da nema prijevare u finansijskim izvještajima. Praktično to za revizore znači da moraju otkriti „**crvene zastavice**“
- koje ukazuju na moguću prijevaru.
- u cilju preciznije revizije revizori moraju ispitati transakcije na više razina značajnosti nego što je to bilo do sada.
- treba obaviti veći opseg posla s istim ljudskim kapacitetima.

Rješenje koje se nudi je primjena umjetne inteligencije u reviziji.

**Naravno. Reci što
trebam riješiti.**

**Možeš li mi pomoći
s revizijom**

U tom smislu traže se odgovori na slijedeća ključna pitanja:

1. Zašto je uvođenje AI u reviziju neophodno kad je revizija do sada funkcionirala bez upotrebe AI.

2. Može li se korištenjem AI povećati kvalitetu i opseg revizije bez proporcionalnog povećanja opterećenja i pretjeranog povećanja troškova.

3. Treba li uvesti potpunu automatizaciju revizije primjenom umjetne inteligencije (AI).

Na osnovu ključnih pitanja mogu se formulirati slijedeće pretpostavke:

H1: Nivo revizije podataka na osnovu kojih se može steći razumno uvjerenje da u finansijskim izvještajima nema prijevare i drugih pogrešaka na različitim razinama značajnosti prema zahtjevima revidiranih MRevS-ova više nije moguć s istom količinom i vrstom revizorskog rada i istim troškovima kao do sada.

H2: Korištenjem umjetne inteligencije (AI) može se povećati kvaliteta revizije bez proporcionalnog povećanja rada revizora i pretjeranog povećanja troškova.

H3: Korištenjem AI može se povećati opseg revizije bez proporcionalnog povećanja opterećenja i povećanja troškova.

H4: Potpuna automatizacija revizije primjenom umjetne inteligencije nije prikladna u današnjem trenutku.

Revizor mora prilagoditi način obavljanja revizijskih postupaka tako da uključuje:

- **Širu i detaljniju analizu transakcija i dokaza koji se odnose na područja s visokim rizikom prijevara,**
 - **Testiranje neobičnih i složenih transakcija koje bi mogle biti korištene za prikrivanje prijevara.**
-

Povećanje zahtjeva u pogledu određivanja graničnog iznosa značajnosti u provođenju revizije

9

U tekućoj praksi najčešće se značajnost određuje na razini finansijskih izvještaja kao cjeline u visini 1,5% do 2% od ukupne imovine revidiranog subjekta.

Sada MRevS 320 zahtijeva reviziju s više razina i vrsta značajnosti od kojih su najvažnije slijedeće:

- 1. Značajnost za finansijske izvještaje kao cjelinu (overall materiality) koja je temeljna značajnost za ukupnu procjenu jesu li finansijski izvještaji bez prijevare.**
 - 2. Značajnost za provedbu (performance materiality) je granica značajnosti niža od temeljne značajnosti koja se koristi za smanjenje rizika da zbroj pogrešnih prikaza premaši temeljnu granicu značajnosti.**
-

3. Značajnost za specifične transakcije, stanja računa i objavljivanja koja može imati puno nižu granicu u odnosu na glavnu granicu značajnosti jer može biti važna zbog osjetljivosti informacije (primjerice, pogrešna objava isplate nagrada menadžmentu itd.).

4. Trivijalna značajnost ispod koje su svote „očito nevažne“ jer se radi o sasvim malim iznosima i koji se ne odnose na kriminalne transakcije

Osnovno pravilo određivanja graničnih iznosa značajnosti glasi:
kad se rizik od pogrešnog prikaza povećava, granični iznos značajnosti se spušta.

Prednost koju pruža primjena umjetna inteligencija (AI) u reviziji:

Karakteristika AI-a	Primjena u reviziji
Obrada velike količine podataka (Big Data)	Analiza 100% populacije transakcija bez uzorkovanja.
Strojno učenje (Machine Learning)	Prepoznavanje obrazaca prijevara iz povijesnih podataka.
Detekcija anomalija	Otkrivanje neuobičajenih transakcija po vremenu, iznosu ili korisniku.
Prediktivna analitika	Identifikacija područja povećanog rizika unaprijed.
Obrada prirodnog jezika (NLP)	Analiza ugovora, dopisa i e-mailova radi otkrivanja sumnjivih formulacija.
Real-time izvještavanje	Kontinuirano praćenje i ažuriranje rezultata provjera.

Korištenjem AI može se povećati opseg revizije bez proporcionalnog povećanja opterećenja i pretjeranog povećanja troškova.

Primjena umjetne inteligencije bi to mogla ostvariti ako osigura:

- **da se otkrivanje „crvenih zastavica“ izvodi uz pomoć posebno pripremljenog programa istraživanja,**
 - **da se više pragova značajnosti može se obraditi paralelno, bez dodatnog ljudskog rada,**
 - **da alati automatski filtriraju transakcije iznad i ispod određenih pragova,**
 - **da revizor može proširiti provjeru na specifične račune (npr. gotovina, potraživanja, transakcije s povezanim osobama) s nižim pragovima.**
-

Zašto nije realno očekivati potpunu automatizaciju revizije primjenom umjetne inteligencije (AI)?

Model umjetne inteligencije vjerojatno će imati problem s pouzdanošću kada model dobro funkcionira u fazi učenja, ali ne uspijeva dobro funkcionirati u dinamičnom okruženju nakon implementacije.

Osim toga, primijećeno je da umjetna inteligencija reagira takozvanom „halucinacijom“, odnosno pogrešnim odgovorom kad nema pravi odgovor na postavljeno pitanje.

HVALA NA PAŽNJI!

